

MAZLUMDER
ŞIRNAK İLİ SİLOPİ İLÇESİ
İNCELEME VE GÖZLEM RAPORU
04.02.2016

MAZLUMDER ÇATIŞMA İZLEME ve ÇÖZÜM GRUBU

İçindekiler

1.Giriş.....	3
2.Heyetin Oluşumu ve Amacı.....	3
3.Yasaklar Sırasında Oluşan Can Kayıpları ve Yaralanmalara Dair İddialar.....	4
4.Görüşme Programı ve Görgü Tanıklarının İfadeleri.....	6
5.İncelemeler Sonrasında Aldığımız Bazı Görüntüler.....	9
6.Tespit ve Kanaatler.....	12

1. Giriş

Şırnak Valiliği tarafından, Silopi ilçesinde 14 Aralık 2015 Pazartesi günü saat 23.00 itibariyle ilan edilmiş olan sokağa çıkma yasağı, 19 Ocak 2016 Pazartesi günü saat 05.00 itibariyle, 18:00-05:00 saatleri arası hariç olmak üzere, kaldırılmıştır. Sokağa çıkma yasağı yaklaşık 100.000 nüfuslu ilçe merkezinde 37 gün boyunca kesintisiz devam etmiştir. Çatışmalar ağırlıklı olarak Nuh ve Cudi olmak üzere, Başak, Barbaros, Yenişehir, Karşıyaka, Şehit Harun Boy ve Yeşiltepe mahallerinde devam etmiş, sokağa çıkma yasağı ilçe genelinde uygulanmıştır.

Bu rapor ile bahsi geçen 37 günlük sokağa çıkma yasakları sırasında iddia edilen hak ihlalleri ve oluşan tablo yerinden incelenerek, gözlem ve tanıklıklara dayalı bir içerik oluşturulmuştur. Siyasi parti temsilcileri (Hüdapar, HDP), yerel yöneticiler (Silopi Belediye Eş Başkanları) ve mahallelerdeki vatandaşlar ile görüntü ve kayıtlar eşliğinde görüşülerek, iddialar gözlem ve inceleme raporuna dönüştürülmüştür.

Silopi Gözlem Heyeti olarak, raporumuzun ilk halinde yer verdiğimiz bazı hususların manipülasyonlarla maksadından uzaklaştırılmaya çalışılması sebebiyle, MAZLUMDER'in kurumsal duruşunun ve çatışma sürecindeki tarafsız, bağımsız gözlemci rolünü daha açık biçimde ortaya koyma amacıyla, ilgili kısımları, bundan önceki çalışmalarımızda vurguladığımız hususlara da dikkat çekecek şekilde genişleterek, bir kez daha kamuoyunun dikkatine sunuyoruz.

2. Heyetin Oluşumu ve Amacı

Şırnak İli Silopi İlçesinde Valilik kararıyla uygulanan sokağa çıkma yasağının ardından gelen bilgi ve iddialar, yasak sırasında çeşitli hak ihlalleri olduğuna ve sivillerin ölümüne neden olan olayların gerçekleştiğine dair kanaat uyandırmaktadır. İlçeye girişler yasak olduğundan iddia edilen müdahaleleri izlemek ve hak ihlallerini takip etmek ancak yasağın kaldırılmasının ardından mümkün hale gelmiştir.

Yasak sürecinde meydana gelen ihlalleri ve hukuksuzlukları incelemek üzere MAZLUMDER Çatışma İzleme ve Çözüm Grubu olarak bölge illerindeki yönetici ve üyelerimizden bir heyet oluşturulmuştur. Heyetimiz; Genel Yönetim Kurulu Üyeleri Serhat ÖZDİLİ, Fethi TAPAÇ, Şanlıurfa Şube Başkanı Fatih KANLIPIÇAK ile Şırnak Şube Üyesi Abdurrahim GÜNEŞ'ten meydana gelmiştir. Heyetimiz 04.02.2016 tarihinde yola çıkmış, Cizre ve Silopi girişlerindeki uzun süreli güvenlik kontrolleri nedeniyle saat 12.00 sıralarında ilçe merkezine ulaşabilmiş, aynı gün saat 16.30 sıralarında ilçeden ayrılmıştır. Görüşmeler, kayıtlar ve görüntüler eşliğinde gerçekleştirilmiştir.

3. Yasak Süresince Yaşanan Can Kayıpları ve Yaralanmalar

Görüşmelerimiz esnasında haklarında bilgiye ulaşabildiğimiz can kayıpları ve yaralanmalara dair iddialar şunlardır:

1. 16.12.2015 - Hüseyin Güzel (70): Başak Mahallesinde evine bomba atar mermisi isabet ettikten sonra kalp kriziyle öldüğü iddia ediliyor.
2. 17.12.2015 – Yusuf Aybi (80): Barbaros Mahallesi'ndeki evinde ateş altında kalması sonrasında geçirdiği kalp krizi nedeniyle ölmüş olduğu iddia ediliyor. Cenazesinin Ebubekir Camisinde bekletildiği beyan edilmiştir.

3. 19.12.2015 – Reşit Eren (17) ve Axin Kanat (16-kadın): Nuh Mahallesi'nde bombardımanda enkaz altında kaldıkları iddia ediliyor. Cenazelerinin camide uzun süre bekletildiği beyan edilmiştir.
4. 19.12.2015 – İbrahim Bilgin(Bilgiç) (18): Yeşiltepe Mahallesi'nde evinin yakınında göğsünden vurularak yaralandığı beyan edilmiştir. Bilgin'in yaralanmasının ardından, iddialara göre HDP Şırnak Milletvekili Aycan İrmez'in ambulans çağırmasına rağmen, ambulans olay yerine geç gelmiş ve yaralı şahıs, hastaneye kaldırılırken hayatını kaybetmiştir.
5. 19.12.2015 – Şiyar Özbek(25): Nuh Mahallesi'nde, ateşli silah yaralanmasıyla hayatını kaybettiği iddia ediliyor.
6. 19.12.2015 – Süleyman Çoban (70): Başak Mahallesi'ndeki evinde ateş altında kalmasına bağlı olarak kalp krizi geçirmesi suretiyle hayatını kaybettiği iddia ediliyor.
7. 20.12.2015 – Taybet İnan (57): Nur Mahallesi 58. Sokak'ta komşusundan evine dönerken sokakta ateşli silahla vurulduğu, kendisini kurtarmaya çalışan akrabalarına da güvenlik güçleri tarafından ateş edildiği iddia ediliyor. Silahla yaralanmaya bağlı kan kaybından hayatını kaybettiği sanılıyor, cenazesi yedi gün sokakta kalmıştır. İlçedeki idari amirlerin güvencesine rağmen yedi gün boyunca akrabalarının cenazeyi sokaktan almasına güvenlik güçlerinin silahlı ateşle engel olduğu yönünde iddialar bulunuyor. Aynı gün eşini sokaktan almaya çalışan Halit İnan'a da güvenlik güçleri tarafından yaralanacak şekilde ateş edildiği iddia ediliyor.
8. 20.12.2015 – Yusuf İnan (40): Taybet İnan'ın ölümüne neden olan keskin nişancı ateşiyle vurulduğu ve müdahale edilmediği için kan kaybından hayatını kaybettiği iddia ediliyor.
9. 20.12.2015 – Ayşe Buruntekin (40): Cudi Mahallesi'ndeki evinin önünde/evinin damında keskin nişancı ateşiyle hayatını kaybettiği iddia ediliyor. (9 çocuk annesi)
10. 21.12.2015 – Mehmet Mete (11): Karşıyaka Mahallesi'ndeki evine yapılan atış sonucu kafasına isabet eden şarapnel parçası sebebiyle hayatını kaybettiği iddia ediliyor.
11. 21.12.2015 – Ömer Sayan (70): Nuh Mahallesi'ndeki evinin bahçesinde vurularak hayatını kaybettiği, ateşin ise aynı sokakta Tahir Timur'un evine mevzilenen güvenlik güçleri tarafından açıldığı iddia ediliyor.
12. 26.12.2015 – Hasan Sanır (73): Barbaros Mahallesi'ndeki evinin ikinci katına çıktığında ateşli silahla vurulduğu ve kan kaybından hayatını kaybettiği iddia ediliyor. Ailesinin, 9 gün cenazeyle aynı evde kaldıkları, daha sonra emniyet güçlerinin emriyle cenazeyi evde bırakarak, evi terk ettikleri yönünde beyanı bulunuyor.

13. 27.12.2015 – Salih Erener (75): Karşıyaka Mahallesi'ndeki evinde hastalandıktan sonra hastaneye götürülemediğinden hayatını kaybettiği iddia ediliyor.
14. 29.12.2015 – Seyfettin Sidar (30): Barbaros Mahallesi'ndeki evinden çıktıktan sonra sokakta vurulduğu, cenazesinin dört gün sonra sokakta bulunduğu iddia ediliyor.
15. 31.12.2015 – Necati Öden (18): Hayatını nasıl kaybettiğine dair bir bilgiye ulaşamadı. Sosyal medyada "@galip0617" isimli hesabın yayınladığı fotoğraf sonrasında, ailenin ilgili şahsın hayatını kaybettiğinden haberdar olduğu iddia ediliyor.
16. 31.12.2015 – İsmail Yevşan (55): Hayatını nasıl kaybettiğine dair bir bilgiye ulaşamadı. Yalnızca, bir sosyal medya hesabında, kendisine işkence uygulandığına dair iddialar eşliğinde paylaşılan bir fotoğraf bulunuyor.
17. 01.01.2016 – Ömer Yalman (45): Başak Mahallesi ile Barbaros Mahallesi arasında, güvenlik güçlerinin ateşiyle yaralandıktan sonra hastaneye götürülemediğinden hayatını kaybettiği iddia ediliyor.
18. 02.01.2016 – Ömer Masul (65): Karşıyaka Mahallesi'ndeki evinde keskin nişancı ateşiyle hayatını kaybettiği iddia ediliyor.
19. 03.01.2016 – Yusuf Yağcı (25): Barbaros Mahallesi'ndeki evinden, ellerinde taşıdıkları beyaz bayrakla çıkarken keskin nişancı ateşiyle hayatını kaybettiği, aynı ateşte eşi Şaziye Yağcı'nın da yaralandığı iddia ediliyor.
20. 04.01.2015 – Pakize Nayır, Fatma Uyar ve Seve Demir: Karşıyaka Mahallesi'nde üç DBP üyesi ve yanlarında yüzü parçalandığı için kimliği tespit edilemediği belirtilen bir erkeğin yayılım ateşiyle vurulduktan sonra, telefonla yaralı olduklarını söyledikleri ve ambulans istedikleri iddia ediliyor. Hastanedeki kimlik tespitinde telefonla yardım talebinde bulunan Seve Demir'in kafatasının parçalanmış olduğunun görüldüğü dolayısıyla yaralı şahısların hayatlarını, yaralı haldeyken vurulduktan sonra kaybettikleri iddia ediliyor.

Hakkında bilgi edindiğimiz yukarıdaki kişiler haricinde altı kişi daha hayatını kaybettiğine dair iddialar bulunmaktadır. Söz konusu kişilere ve yakınlarına ulaşamadığından haklarında sağlıklı bir bilgi elde edilememiştir. Yasaklar süresince çatışmalarda toplamda yirmi dokuz sivil hayatını kaybettiği iddia edilmektedir.

4. Görüşme Programı ve Görgü Tanıklarının İfadeleri

Yasağın kalkmasından sonra 4 Şubat 2016 günü ilçeye giden heyetimiz; ilk olarak Hüdapar İlçe Başkanı Salih GÖK ile görüşmüştür. Ardından Silopi Belediye Eşbaşkanları Emine ESMER ve Seyfettin AYDEMİR,

HDP İlçe Teşkilatında bulunan Şırnak Milletvekili Aycan İRMEZ ile görüştüğten sonra mahallelerde yurttaşlarla da görüşerek gözlem ve görüşmelerini sonlandırmıştır. Yurttaş ziyaretlerinde çatışmalarda yaralandıktan sonra hayatını kaybedip cenazesi yedi gün sokakta kalan Taybet İNAN'ın ailesi de ziyaret edilmiştir. Silopi Kaymakamı ile görüşme talebimiz Kaymakam'ın izinli olması ve yerine vekalet eden Vali Yardımcısı'nın da Habur'da bulunması, Ak Parti İlçe Teşkilatı ile ısrarlı görüşme talebimiz ise programlarının yoğunluğu gerekçeleriyle gerçekleştirilememiştir.

Bu görüşmelerde heyetimize aktarılan bilgiler şu şekildedir.

Salih GÖK (Hüdapar İlçe Başkanı):

Şu an ilçe normale dönmüş durumdadır. Bölge üzerinde kaos yaratılmak isteniyor. Sokaklarda barikatlar vardı, çatışmalardan dolayı evimizi terk ettik. Halk devlet ile PKK arasında eziliyor. Parti üyelerimizden ölen veya yaralanan yok. Resmi yetkililer muhtarlar eşliğinde hasar tespitinde bulunmuşlar. Vatandaşlardan “terör mağduruyum” şeklinde dilekçeler almıyor. Sokağa çıkma yasakları süresince kaymakamlığın kurması gereken kriz masası yoktu. Yetkililere ve kurumlara ait telefonlar sürekli meşguldü. Kaymakamlık mahallemize daha sonra erzak dağıttı. Devlet çözüm sürecinde gerekli ehemmiyeti göstermedi. Kışla ve karakollara çekildi. PKK ise hendek kazdı, halkı mağdur etti. Bize yakın dernekler aracılığıyla gelen yardımları halkımıza dağıtıyoruz.

Emine ESMER (Silopi Belediye Eşbaşkanı):

Silopi merkezde yer alan 11 mahallenin 8'inde yoğun çatışmalar yaşandı. Toplam 29 sivil insanımız yaşamını yitirdi. Yaşamını yitirenler örf ve adetlere uygun defnedilemedi. Hakim kararıyla Belediye'de arama yapacaklarını bize ilettiklerinde “Eşbaşkanlar ve avukat olmadan arama yapamazsınız.” dedim. Savcı kabul etti, avukatımız ile geldik, arama yapıldı, birkaç odanın anahtarını bulamadık, görevli arkadaşları getirmemize fırsat vermeden kapıları kırdılar, tutanaklar tutuldu, her yer tertemiz. Ertesi gün belediyede bulunan bekçilerimiz evlerine gönderilerek belediye binamız çatışmalar sırasında karargah olarak kullanıldı. Kaymakam beyi bu konu için aradığımda “Aaaa, öyle mi, haberim yok.” dedi. Sokağa çıkma yasakları ve çatışmalar sırasında sekiz mahalleden diğer üç mahalle ve çevre köylere iç göç yaşandı. Şimdiler aileler evlerine dönmeye başladılar.

Seyfettin AYDEMİR (Silopi Belediye Eşbaşkanı):

Belediye olarak yasağın kalktığı günden bugüne hasar tespit çalışmalarına ve su için altyapı çalışmalarına yoğunluk verdik. GABB Belediyeler Birliğinin gönderdiği yardımları halkımıza ulaştırdık. Gelecek yardımları ulaştırmaya devam edeceğiz. Tespit çalışmalarımız sona geliyor. Tespitin ardından planlama yaparak sorunları çözme yoluna gideceğiz. Çatışmalar sırasında Belediye binamıza baskın gerçekleştirildi. Bilgisayar hard disklerimiz sökülerek Şırnak'a götürüldü. Şimdi bile harddisklerimiz gelmediğinden işlem yapamıyoruz. İmar müdürlüğümüz envanterinde bulunan özel bir ölçüm aletimiz (40.000 ₺ değerinde) aramalardan sonra kayboldu. Mardin'de satılmaya çalışılırken alıcı, distribütör firmayla iletişime geçmiş, firma cihazın Silopi Belediyesi'ne satıldığı kendisine iletmış. Alıcı, arkadaşlarımıza ulaştığında arkadaşlar

“El koyun, o cihaz bizim kaybolan cihazımızdır.” demişler, bunun üzerine polise haber verilmiştir. Biz de bu arada Mardin BŞB ile iletişime geçtik ve cihazın bulunduğu yere bir araç gönderttik. Polisler önce tutanak tutmuş, sonra tutanağı yırtmışlar, cihaz geri geldi ancak satmaya çalışan kişi ya da kişileri tespit edemedik. Belediyede yer alan para kasalarından da bir miktar para kaybolmuştur.

Aycan İRMEZ (HDP Şırnak Milletvekili):

Otuz yedi günün ardından kısmi yasaklar sürüyor. Burada bulunan güvenlik güçleri adeta düşman ülkeyi işgal etmeye gelmişler. 5000 kişilik Jandarma Özel Harekat (JÖH) ve Polis Özel Harekat (PÖH) ekibi şu an ilçemizde bulunuyor. Çatışmalar sırasında yirmi dokuz sivil yaşamını yitirdi. Ölümünün birçoğu yaralandıktan sonra kan kaybından olmuştur. Yetkilileri aradığımızda sürekli toplantı halinde olduklarını ileri sürerek bizimle görüşmediler. Durumu emniyete ilettiğimizde "Biz konuyu araştırıp ilgili birimlere yönlendirme yapacağız." gibi cevaplar ile savuşturulduk. Yaralı siviller için 112'yi aradığımızda çatışma var denilerek yaralıları almaya gelmediler. Halkımızın ihtiyaçları giderilmedi. Halkımız susuz kaldı. Taybet ana için kaymakamlık ile görüştüm. "Valilik emri var, ne zaman güvenlik güçleri oraya girerse o zaman cenazeyi alırlar." dediler. Yedi gün sonunda belediye aranmış, "Cenazeyi alabilirsiniz." dediler. Belediye ekipleri cenazeyi aldılar. Güvenlik güçleri müdahale ettikleri mahalleleri zorla boşalttılar. Ardından bazı evler ateşe verildi. Şu an 60'a yakın kişi tutuklandı. Çok sayıda gözaltı var. Gözaltında işkence ve kötü muamele yüzünden İHD'ye çok sayıda başvuru var. Gözaltına alınan bazı kişiler, polis ve askerlerin girdikleri evlerde canlı kalkan olarak kullanıldı.

Nurettin GÜNEŞ (Yurttaş):

Sırasıyla “İnsanım, Müslüman’ım, Kürt’üm.”. Son seçimlerde AK Parti’ye oy verdim. Güvenlik görevlileri mahallemize yasağın başlamasından 3-4 gün sonra geldiler. Bu esnada diğer mahallelerde bulunan yakınlarımızla yaptığımız telefon görüşmelerinde yakınlarımız güvenlik güçlerinin kendilerine çok iyi davrandıklarını, evlere girerken galoş giydiklerini, çocuklara şeker, gofret dağıttıklarını söylüyorlardı. Güvenlik güçleri mahallemize geldiklerinde bizim eve gelmediler. Bir görevliye “Bizim eve niye gelmiyorsunuz.” dedim. “Sende terörist tipi yok” dedi, ben de mahallede meydana gelebilecek olası bir yanlış anlaşılmanın (Herkesin evine gittiler de size niye gelmediler?) önüne geçmek için bizim eve de uğramalarımı söyledim. Eve uğramadan gittiler. Mahalleye tekrar geldiklerinde kapıyı çaldılar, açtım. Yere yatmamı istediler, “Sakin olun, bir şey yok.” diyene kadar biri girtlağıma yapıştı, can havliyle kıvrılırken başka biri koluma dipçiği indirdi. Evdeki herkesi duvara dizdiler, her yeri aradılar. Bir şey bulamayınca 11 numaralı evi sorup gittiler. Gözaltına alınanlar emniyet yerine boş evlere götürülüyordu. Bu evlerde işkence yapıldığı evden çıkan vatandaşların yüzünden gözünden belli oluyordu.

İsmi Veremeyen Bir Yurttaş:

Burada gerilla hiç yoktu, hendekleri gençler kazdı. Zaten 17. gün gençler mahallelerden çıktılar. Gözaltına alınıp infaz edilme korkusu yaşayan gençlerden birçoğunun PKK’ye katıldığına dair duyumlar aldık. Sekiz mahallede 100'e yakın hendek olduğunu biliyoruz.

İsmi Veremeyen Bir Yurttaş:

Polis Özel Harekat tarafından duyuru yapıldı. "Çıkın yoksa öleceksiniz". Köylere gittik, şimdi mecbur döndük. Evlerimize girilmiş, monteli bomba bulduk, kimin koyduğunu bilmiyoruz. Beyaz bayrak ile çıkanları bile öldürdüler.

İsmi Veremeyen Bir Yurttaş:

Heyetler (Resmi görevliler) geliyor, gidiyor. Elektrikler yok. Soba ile ısınmaya çalışıyoruz. Sular geldi nihayet. Elektriklerimiz ile kimse ilgilenmiyor. Bu mahallede (Cudi) kimseye yardım gelmiyor. İki taraf savaştı, olan bize oldu.

İsmi Veremeyen Bir Yurttaş:

Çocuklarımızın psikolojisi alt üst oldu. Biz büyüğüz, biz bile korkuyoruz. Evimize tepelerden top atışı yaptılar. Okullar kapalı. Ne yapacağımızı bilmiyoruz. Çatışmalara dayanamadık, diğer mahallelerde oturan akrabalarımıza sığındık. Evimizi kullanamıyoruz (Evde top atışı gedikler açmış) üstümüzde bir tek elbisemiz kaldı. Mağdur kaldık.

İsmi Veremeyen Bir Yurttaş:

Güvenlik güçlerinin evdeki sert fiilleri üzerine biraz yumuşak olmalarını söyledim. Bana (evdeki kadınları kast ederek) "Şu an tecavüz edebilirim, öldürebilirim, alıp götürebilirim, bunlara yetkim var." dedi.

İsmi Veremeyen Bir Yurttaş:

Güvenlik güçleri çatışmalar sona erdikten sonra evlere baskın düzenliyordu. Kendilerini korumak için gözaltına aldıkları gençlerin bazılarını asker kıyafeti giydirdiğini biliyoruz. Gençler bu kıyafet ile balkona çıkarılıyordu.

5.İncelemelerimiz Sırasında Aldığımız Bazı Görüntüler

6. Tespit ve Kanaatler

1. Kaymakamlık ile görüşme talebimiz, kaymakamın izinde olması ve yerine vekalet eden Vali Yardımcısının Habur'da bulunması nedeniyle gerçekleştirilememiştir. Kaymakamlık ile görüşme imkânı olmaması nedeniyle çatışmalara ilişkin resmi bilgi ve rakamlara ulaşma, iddialarla ilgili açıklamalarını alma imkânı bulunamamıştır.
2. Kamuoyunda, ilçede yaşanan sokağa çıkma yasağı sürecinde yaşanan gelişmelerin ana akım medyadaki haberlere yansıma biçiminin ilçe halkı tarafından tepkiyle karşılandığı gözlemlenmiştir.
3. Hendek ve barikatların temizlenmesi gerekçe gösterilerek uygulanan sokağa çıkma yasağının, üç mahallede herhangi bir hendek ve barikat bulunmadığı yönündeki iddialarına rağmen ilçe genelinde 37 gün kesintisiz devam ettirilmesi, uygulamanın gerekçesinin ilçe sakinlerinin nazarında tartışmaya açıldığını göstermiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerde vatandaşların, yaşanan gelişmeleri, kendilerine yönelik bir cezalandırma olarak değerlendirdikleri gözlemlenmiştir. Bu sebeple, devlet yetkilileri tarafından bu raporumuza konu ve benzer olaylarda, öncelikle toplu sokağa çıkma yasağı yerine farklı tedbirlerin tercih edilmesi; sokağa çıkma yasağının çok gerekli görüldüğü hallerde istisnai bir tedbir olarak ve sadece ilana sebebiyet veren mahallelerde, ölçülü ve orantılı bir şekilde uygulanması gerektiği anlaşılmaktadır.
4. Rapordaki görgü tanıklarının iddiası, 8 mahallede 100'e yakın hendek ve barikatın olduğu şeklindedir. Açılan hendeklerle birlikte, YDGH mensupları tarafından tuzaklanan bombalar ve döşenen mayınlar, sivil insanların yaşamını ciddi şekilde tehlikeye atmaktadır. Gözlemlerimiz sırasında sokaklarda bu tür hendek ve barikatlara rastlanılırken, bazı hendeklerin doldurulup, barikatların güvenlik güçleri tarafından kaldırıldığı görülmüştür.
5. Vatandaşların çatışmalar sırasında oluşan tüm maddi zararları resmi makamlar tarafından yerinde tespit edilerek, tanzim edilmelidir. Gündelik yaşamı yeniden normale döndürecek uygulamalara hız verilmelidir.
6. İddialara göre güvenlik güçlerinin fevri müdahaleleri halkın tüm kesimlerince tedirginlikle karşılanmış, can güvenliği kaygısına neden olmuştur. Halkta, bilinmeze doğru yol alma hali gözlemlenmiştir. Yine vatandaşlarla yapılan görüşmelerde, operasyonlar esnasında kendilerine yönelik yapıldığını iddia ettikleri bazı tehditlerin ve uygulamaların yetkili makamlar tarafından dikkatle incelenmesi gerekmektedir.
7. Yeni sosyolojik sorunlara yol açması muhtemel duygusal travmalara, can güvenliği ve gelecek endişesine sebebiyet veren mevcut çatışma sürecinin bir an önce son bulması, normalleşmenin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Özellikle çocuklarda oluşan travmaların giderilmesi için, uzman psikiyatr, psikolog ve psikolojik danışmanlardan oluşan heyetlerin çatışma alanlarında bulunan çocuk, genç ve kadınlara psiko-sosyal destek vermesi beklenmektedir.
8. Yasak süresi boyunca halk, temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamakta güçlükler yaşamış, iddialara göre su ihtiyacı, yağmur ve karla giderilmiştir. Yurttaşlar, kaymakamlık bünyesinde ihtiyaçları giderme noktasında bir kriz merkezi kurulmadığını iddialarını dile getirmişlerdir.

9. Çatışmaların, ailelerin yaşadığı yerlerde gerçekleşiyor olması ve YDGH ile güvenlik güçlerinin bu mahallerdeki evlerin civarında ya da yanında mevzilenmeleri, kaçınılmaz bir şekilde, başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere sivil can kayıplarına ve yaralanmalara yol açmaktadır.
10. İlçe merkezinin kuzeyinde bulunan tepelerden mahallelere dönük tank atışı yapıldığı iddiası yurttaşlar ve yakın mahalle sakinleri tarafından sıkça dile getirilmiştir. Özellikle Cudi ve Nuh Mahallelerinde evlerin bir kısmının yıkıldığı, bir kısmının ise kullanılamaz durumda oldukları gözlemlenmiştir. YDGH mensuplarının da çatışmalar sırasında sivillere ait bazı evleri kullandıkları yönünde bilgiler mevcuttur.
11. Mevcut çatışma süreci, sivil can kayıplarına yol açmış; bazı vatandaşların da tedavi imkânlarına erişemedikleri için hayatlarını kaybettikleri iddia edilmiştir. Tüm bu vakalarla ve iddialarla ilgili olarak adli makamlarca gerekli yasal işlemlerin zamanında yapılması, kim olursa olsun suçluların ortaya çıkarılması, delillerin karartılmaması ve hukuki süreçlerin adil, şeffaf ve etkin şekilde işletilmesi açısından kritik bir önem arz etmektedir.
12. İddialara göre kimi mahalle sakinleri, gerek çatışmaların etkisiyle gerekse güvenlik güçlerince tedbir gerekçesiyle zorla boşaltılmasıyla, çevredeki mahalle ve köylerde mukim akrabalarının yanlarına yerleşmişlerdir. İnsanların iradesi dışında gelişen bu süreçte karşı karşıya kalacakları sorunlara karşı herhangi bir önlem geliştirilmediği ve buna bağlı yeni sorun alanlarının oluşmaya başladığı anlaşılmıştır.
13. Gözaltına alınma esnasında bazı kişilere asker, polis kıyafeti giydirilmek suretiyle bu kişilerin de hedefe ya da canlı kalkana dönüştürüldüğü yönündeki iddialar mutlak surette araştırılmalı, doğruluğu ortaya çıktığı takdirde yapanlar hakkında gerekli soruşturmalar açılmalıdır. Bu tür uygulamaların, hiçbir yasa ve hukukla bağdaşmayacağı ve yaşam hakkının ihlaliyle sonuçlanabileceği unutulmamalıdır.
14. Heyetimiz, Karşıyaka Mahallesi'nden araçla ayrılırken Polis Özel Harekat ekiplerinin gözaltına aldığı bir gence ters kelepçe takıp, sert ve kötü muamelede bulunarak araca bindirdiğine şahit olmuştur. Kötü muamelede bulunan polisin yeleğinde "Osmaniye TEM" yazısı fark edilmiştir. Kanunlar, her ne surette olursa olsun, bu tür uygulamaları yasaklamaktadır.
15. Yasak sürecinde cami, hastane ve okul gibi kamu hizmet binalarının güvenlik güçleri ve YDGH tarafından mevzi olarak kullanıldığı yönündeki iddialar, Uluslararası Silahlı Çatışmalar Hukuku'nun açıkça ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. En temel haklara erişimi engelleyen, özellikle hastanelerin zarar görmesiyle vatandaşların sağlık ve yaşam haklarını doğrudan ihlal eden bu tür uygulamalar, aynı zamanda mezkûr mekânların ağır şekilde tahrip edilmesine ve şiddet eylemleriyle hatırlanmasına da yol açması sebebiyle, ilçe sakinlerinin büyük tepkisini çekmektedir.

Son Olarak;

Bazı evlerin yerle bir edilmiş, bazılarının yakılmış, bazılarının kurşunlanmış olması, vatandaşlar tarafından güvenlik güçlerinin kendilerine yönelik keyfi şekilde hareket ettikleri iddialarına delil olarak gösterilmiştir.

Uzun süreli yasak boyunca ilçe halkının güvenliğini önceleyen bir hareket tarzının tercih edilmediği, çatışmaların bittiği iddia edilen tarihten sonra da sokağa çıkma yasağının sürdürüldüğü yönünde eleştiriler dile getirilmiş; bu durumun vatandaşlarda, sürecin yalnızca güvenliği sağlama hedefiyle gelişmediği ve kendilerine dönük kolektif cezalandırma yapıldığı yönünde bir algıya yol açtığı gözlemlenmiştir. Güvenlik gerekçesiyle başlayan yasak sürecince yapılan bazı uygulamaların bizzat kendisinin güvenlik tehdidine sebep olduğu izlenimi de edinilmiştir.

İncelemelerimiz esnasında ilçe halkının geleceğe dair kayda değer bir korku ve tedirginlik yaşadıkları görülmüştür. Sıklıkla tekrarlanan “çatışmaların baharda şiddetleneceği” ve yasaklarla başlayan süreçte “beş yüze yakın kişinin PKK örgütüne katıldığı” yönündeki iddialar, gelişmelerin çözümden ziyade çözümsüzlüğe doğru yol aldığına işaret etmektedir.

Öğretmenlerin ilçedeki görev yerlerinden geri çekilmesiyle birlikte, eğitim hakkı da tamamen askıya alınmıştır. Yaklaşık yüz bin nüfusa sahip bir ilçenin öğrencilerinin yarıyıl tatilinde telafi kurslarına alınma projesi de mevcut şartlardaki pratikte anlamlı bir karşılık bulamamıştır. Bu süreçte eğitimlerinden yoksun kalan öğrencilerin ülkenin diğer bölgelerindeki öğrencilerle aynı şartlarda sınavlara alınması/alınacak olması suretiyle yaşanacak haksızlıklar, devletin fırsat ve imkân eşitliği sağlama yükümlülükleriyle bağdaşmamaktadır.

Yaralananların veya hastalananların, çatışmaların gerçekleştiği ortamlara bağlı nedenlerden dolayı sağlık müdahalelerine erişememeleri ve bundan kaynaklı sebeplerle hayatlarını kaybetmeleri, sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının taraflarca ihlal edildiğinin göstergesidir.

Otuz yedi günlük yasak, ekonomik olarak da halkı olumsuz etkilemiştir. Bu süreçte herhangi bir gelir elde edilemediği gibi, iç göç dolayısıyla kendilerine taşınmaların ekonomik yükünü de üstlenen bazı aileler zor durumda kalmaktadır.

Birleşmiş Milletler tarafından tanınmış ve Türkiye'nin de imza koyduğu self-determinasyon hakkı ya da Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na yönelik taleplerin, sivil ve siyasi mücadele kanallarıyla aranmasının meşruiyeti kuşku götürmez iken silahlı örgütler eliyle hendeklerin kazılması, barikatların kurulması ve silahlı eylemlerin gerçekleştirilmesi içinden çıkılmaz bir şiddet sarmalına sebebiyet vermekte, sivil can ve mal kayıplarını kaçınılmaz kılmakta, meskûn mahallerde çatışmalara davetiye çıkararak sivilleri çatışmaların ortasında bırakarak başta yaşam hakkı olmak üzere sağlık ve eğitim hakkı ihlallerine neden olmaktadır. Bu tür eylemlerin mevcut şiddet ortamına yol açtığını, YDGH ve ona bağlı grupların şiddete dayalı hareket tarzının ve bu bağlamda yapılan operasyonların, çözümün değil çözümsüzlüğün devamına zemin hazırladığını bir kez daha vurguluyoruz.

Sonuçları itibariyle toplu cezalandırma algısı oluşturan ve olağanlaştırılan sokağa çıkma yasaklarının da, mevcut sorunları derinleştirdiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu tür yasaklara son verilmesi ve bu sokağa çıkma yasakları esnasında oluşan hak ihlallerinin, vatandaşlar tarafından dile getirilen, bazıları son derece vahim unsurlar da taşıyan tüm iddiaların, yetkili makamlar tarafından her yönüyle araştırılması ve sorumlularının tespit edilerek, haklarında gerekli işlemlerin gerçekleştirilmesi, hukuka güvenin tesisi açısından önem arz etmektedir.

MAZLUMDER olarak, karşı karşıya olduğumuz sorunun ve sürecinin arz ettiği kritik durumu yeniden hatırlatıyor; daha önce de yaptığımız gibi, PKK ve bağlı birimlerine, silahlı eylemlerine kesin bir şekilde son verme çağrımızı tekrarlıyoruz. Devlet yetkililerinin de, ilan edilecek bir ateşkesi yeniden Çözüm Süreci'ni dönüştürecek adımları atarak kalıcılaştırması, bu bağlamda geçmişte olduğu gibi askeri yahut siyasi yargılama şeklindeki uygulamaları değil, yeniden diyalog ve müzakere yöntemini esas alması, sorunun çözümü açısından tek makul yoldur. Yeni bir çözüm arayışının, bu defa toplumun tüm kesimlerin taleplerini ve katılımını temin edecek bir formatta tahkim edilerek başlatılmasını talep ediyoruz.

Çatışmalı ortam ve sokağa çıkma yasakları, temel insan haklarını ve özgürlüklerini ihlal eden bir sürece yol açmak suretiyle, toplumsal barış, huzur ve güvenliği tehdit etmektedir. Bu durumun daha fazla sürmemesi ve öncelikle çatışmasızlık ortamının, sonrasında kalıcı bir çözümün sağlanması için, tüm taraflarca sorumluluk alınması gerekmektedir. Çatışmaların bir an sona erdirilmesi, sürecin selametini sağlamak açısından iç dinamiklerin harekete geçirilmesiyle oluşturulacak bağımsız bir gözlem heyeti eşliğinde kalıcı toplumsal barışı ve adaleti tesis etmek üzere diyalog ve müzakere zeminlerinin yeniden oluşturulması, içinde bulunduğumuz şartlar her boyutuyla birlikte göz önüne alındığında, her zamankinden daha fazla önem ve aciliyet arz etmektedir.

Nihai hedefte insanı, insan hayatını, insan haklarını önceleyen adil, eşit ve özgür bir geleceği mümkün kılacak çözümler üzerinde anlaşmaya varılmasını ve bu süreçte, Kürt vatandaşların her türlü temel hak ve özgürlüklerinin anayasal güvence altına alınmasını talep ediyoruz.

MAZLUMDER Genel Merkezi Adına
Çatışma İzleme ve Çözüm Grubu